

NIER PA'ALUG

Yelban ka Yesu Kiristo daa nie pa'al o tumtumnib la nwa

¹ Yela ban ka Yesu Kiristo daa nie pa'al o tumtumnib la sobne gbaunj kaŋa ni. Wina'am daa tis o yelbama ye o bigis Wina'am tumtumnib lin ku yuuge ka yelbane na kena. Kiristo daa tumne o malek o tumtum Joon sa'an ka o yel o yelbama. ² Joon daa yel bun lin ka o nye la wusa. Ka ne'enja wusa ane labaar kane yi Wina'am sa'an na la, ne yelsida lin ka Yesu Kiristo daa yiis la. ³ Yelsum be ne one karem Wina'am noor pian'auk kane ka o nodi'es daa pian' la ne bane wumi li ka siak bun line sob gbaunj kaŋa nwa ni la. Bozugo saŋa la li'eliya ka ne'enjanam na niŋ.

*Joon pu'usid Wina'am nidib bane la'as teensa
ayopoi la*

⁴ Man Joon sobid gbaunj kaŋa n tisid Wina'am nidib bane la'as teensa ayopoi bane be Asia so'olimin la.

Wina'am one da be, ka kpelim be, ka na ti be sa ne siisa ayopoi bane be o na'am tuon la, ⁵ ne Yesu Kiristo one yet Wina'am yela ne sida ka a one da vu'ug kumin yiiga la ka a dunia na'anam na'ab la na tisi ya yelsum ne sumalisim.

Yesu Kiristo noŋi ti ka kpi ka o ziim yi ye o yiisi ti ti tuumbe'edin ⁶ ka ke ka ti a na'anam ne maalmaanib ye ti tum n tis o Ba' Wina'am. O na nye zun'or ne na'am saŋa dine ka' benne. Ami.

⁷ Gosimi, one kenna ne saŋgbana la. So' mekama na nye o, la'am ne bane kuns o la men. O ya'a ti kena, dunia buudi wusa na kum ban zot o la yela. Sida, li na niŋ.

⁸ Zugsob Wina'am la a one mor paŋ wusa ka da be, ka be, ka na ti be la yel ye, "Mane a Alfa ne Omega, ka a si'el wusa pin'ilug ne li naar."

Joon da nye Kiristo la yela

⁹ Man Joon ane ya ba'abiig one la'as ne ya Yesu so'olimin, ka dit fara ka modigid ne ya, tinam a yinni ne Yesu la zug. Man daa moon Wina'am pian'ad ka yet man mi' si'el Yesu Kiristo yela la zug, ka ba daa more man keŋ Patmos teŋ kane ka ku'om giligi li la. ¹⁰ Alasidaar line a Zugsob la dabisir la, Wina'am Siig Suŋ la daa kpen' m, ka m wum kukor tita'ar line kum wuu na'atani piebidi m nya'aŋ.

¹¹ Ka li daa yel ye, "Som lin ka fu nyet la digil, ka zaŋ gbaun̄ la n tolimi tis Wina'am nidib bane la'as teensa ayopoi la, ka a Efesus ne Smirna ne Pergamum ne Tiatira ne Sardis ne Filadelfia ne Laodisea dim la."

¹² Man fendigi ye m gos ye ano'one pian'ade tisidi ma, ka nye salima fitla ayopoi. ¹³ Ka so' zi'e ba soogin wenne Ninsaal Biig ye fuug line wa'ami paae o noba. Ka salima senbidiŋ loo o nyo'og. ¹⁴ Ka o zuobid daa pelig wenne guŋgum bee sakuga ne. Ka o nini wenne bugum pielim ne. ¹⁵ Ka o noba nyeen wenne anzurifa ka ba nyeligi li bugumin n ke ka li ma'ae ka ba sasi li ka li lieb nyain. Ka o kukor vuud wenne ku'omi zot ka su'ugid ne paŋ si'em la. ¹⁶ Ka o

mor nwadibibisa ayopoi o datiuŋ nu'ugin. Ka su'uraug line dit tuon ne nya'anj yi o noorin na. Ka o nindaa nyeen wenne nintan̄ soos winig ne.

¹⁷ Man daa nye o la m daa igin̄i o tuon ka wenne niŋkane kpi ne. Ka o daa zan̄i o datiuŋ nu'ug n pa'ali m zug ka ye, "Da zot dabiem. Ka mane a yiiga ne nya'anj daan la. ¹⁸ Mane a one voe la. M daa kpine, amaa m yu'un voe saŋa dine ka' benne, ka so'e ku'um ne ku'um teŋ wusa.

¹⁹ "Dinzug, som bun lin ka fu nyet, line be nannanna, ne line na ti niŋ nya'anj. ²⁰ Nwadibibisa ayopoi line ka fu nye m datiuŋ nu'ugin ne salima fitla ayopoi la yelsua'ada la gbin ane anwa. Nwadibibisa ayopoi la ane Wina'am nidib bane la'as zin'isa ayopoi la maleknam, ka fitla ayopoi la a Wina'am nidib bane la'as zin'isa ayopoi la."

2

Kiristo tolun̄ kane a Efesus dim din la yela

¹ Ka man nye so' la one yel man ye, "Som ne'enja n tis malek one be Wina'am nidib sa'an n be Efesus teŋin la. Ne'enja ane tolun̄ dine yi one mor nwadibibisa ayopoi o datiuŋ nu'ugin la na, one ken salima fitla ayopoi soogin la.

² Toluŋ la nwa. 'Man mi' yanam niŋid si'el, ka mi' yanam tum ne kpi'euŋ si'em, ka mor sumodigir si'em, ka mi' ye ya zan'asid nimbe'ednam, ka daa mak bane ye ba ane Kiristo Tumtumnib la gos, ka lee ban̄ ye ba ka'a alaa, ka ban̄ ye ba ane ziri dim. ³ M mi' ye ya modigid ka namisid man zug ka pu basida. ⁴ Amaa mane nye ya taal si'em ane anwa. Ya

pu noŋi m wuu yaname daa noŋi m yanam
daa pin'ili doli m yiiga si'em laa. ⁵ Ten'esimi
yaname daa niŋid si'em ka yu'un basi li la.
Tiakimi ya tuuma ka tum yaname daa tum
si'em yiiga la. Ya ya'a pu tiake ya sueyaa, m na
keenn ya sa'an na n noki ya fitla la li zin'igin.
⁶ Amaa ne'enja ka ya niŋid ka li a su'um. Ya kis
line ka Nikolaitan nidib la niŋid, wenne mane
kis li si'em la.

⁷ One bood ye o wum, ala on kelisimi line
ka Wina'am Siig Suŋ la yet Wina'am nidib la.
One nyan yelbe'ed wusa la ka m na tis o suer
ka o di tiig line tisid nyovur ka be Wina'am
lombo'ogin la wela.' "

Kiristo toluŋ kane a Smirna dim din la yela

⁸ Ka man nye so' la lem yeli m ye, "Som
ne'enja tis malek one be Wina'am nidib sa'an n
be Smirna teŋin la. Ne'enja ane toluŋ line yi one
a yiiga ne nya'an daan la na, one da kpi ka lem
vu'ug la.

⁹ Toluŋ la nwa. 'M mi' ya namisug yela,
ka mi' ye ya ane noŋ dim, amaa sida ya ane
kpa'am dim, ka mi' pian'abe'ed din ka bane
yel ye ba ane Jew dim ka ka' ala la pian'ade ya
yela. Ba ane Sutaana nidib. ¹⁰ Da zo yaname
ye ya di fara si'a la dabiem. Kelisimi. Sutaana
na ke ka ba kpen'esi ya sarega ni maki ya, ka
ya na nye namisug dapiiga. Niŋimini m yadda
hale ne ya kum, ka m na tisi ya piini line a
nyovur.

¹¹ One bood ye o wum, ala on kelisimi line
ka Wina'am Siig Suŋ la yet Wina'am nidib la.

One nyan yelbe'ed wusa la, kum kane paasida ayi la ku niŋ o si'ela.' ”

Kiristo toluj kane a Pergamum dim din la yela

¹² Ka man nye so' la lem yeli m ye, “Som ne'enja n tis malek one be Wina'am nidib sa'an n be Pergamum teñin la. Ne'enja ane toluj kane yi one mor su'uraug dine ka li tuon ne nya'aŋ wusa dit la na.

¹³ Toluŋ la nwa. ‘M mi' ye yaname be si'el la ane zin'ikan ka Sutaana na'am gbaŋ be. Amaa ya sid doli m, hale sanja kan ka ba daa ku Antipas one sid diti m kaset tisid nidib la, zin'ikan ka Sutaana be la ya ni, ya daa kpelim niŋidi m yadda. ¹⁴ Amaa ya taal ane anwa bi'ela. Sieba bee ya ni ka dol Balaam pa'alug one da pa'al Balak on na niŋ si'em ke ka Israel dim tum tuumbe'ed. O da ke ka ba di ba'ar diib, ka me ke ka dap ne po'ab sa'am taaba.

¹⁵ Ala men, yanam me mor nidib ya ni ka ba dol Nikolaitan dim pa'alug. ¹⁶ Tiakimini ya sueya. Ya'a ka' alaa, m na kena zab ne nimban dim ne su'uraug dine line na yi m noorin na la.

¹⁷ One bood ye o wum, ala on kelisimi line ka Wina'am Siig Sunj la yet Wina'am nidib la. One nyan yelbe'ed wusa la ka m na tis o diib line yit saazug na la sieba ka o di, ka tisi ba wusa yinni yinni kugpiel line zug ka yu'ur paal sob, ka so' zi'i lii, asee one di'e li la.’ ”

Kiristo toluj kane a Tiatira dim din la yela

¹⁸ Ka man nye so' la lem yeli m ye, “Som ne'enja tis malek one be Wina'am nidib sa'an n be Tiatira teñin la. Ne'enja ane toluj kane yi Wina'am Biig

one nini wenne bugum pielim ne, ka o noba
nyeen wenne anzurifa line ka ba sas ne.

¹⁹ Toluŋ la nwa. 'M mi' ya tuuma ne ya noŋilim ne ya yadda niŋir ne yaname niŋid si'el la'am ne ya sumodigir, ka lem mi' ye ya tum nannanna gat yaname daa deŋi tum yanam daa pin'ili doli m si'em la. ²⁰ Amaa mane nye ya taal si'em nwa. Ya siak Jezebel one a po'a ka yel ye o ane Wina'am nodi'es la, ka o bee ya ni, ka pa'an ka ma'adi m tumtumnib, ka po'ab ne dap sa'amid taaba, ka dit bada diib. ²¹ M tis o sanja ye o tiak o tuumbe'ed, amaa o pu bood ye o bas o tuumbe'ed laa. ²² Dinzug m na ke ka o digin ne namisug. Ka bane la'as ne o n tum tuumbe'ed la, ya'a pu bas ba tuumbe'ed la, ban me na namis bedego. ²³ M na ke ka o biis kpi. Ka Wina'am nidib wusa na baŋ ye mane a one mi' nidib potenda ne ba boodim la, ka yo so'mekama wusa o tuuma yood. ²⁴ Amaa ya sieba bane be Tiatira ka pu dol pa'alkajaa, ka me pu zamis line ka sieba buon Sutaana yelsua'ada laa, m ku mor yeel sieba zi'ili ya. ²⁵ Amaa ya gban'am line ka ya mor la kiŋ kiŋ hale ne man na ti kena. ²⁶⁻²⁷ One nyāŋ yelbe'ed wusa la, ka kpelim niŋid man boodim, ka kudin ku basi, m na tis o paŋ kan ka m di'e m Ba' Wina'am sa'an la buudi, ka na tis o teens wusa paŋ ka o na so'e ba ne paŋ ka sa'ami ba, wenne one mor kunt dansaar nwa'ad duguda ka li liebid sawies ne, ²⁸ ka me tis o bekeeung nwaddar la.

²⁹ One bood ye o wum, ala on kelisim dine

ka Wina'am Siig Suŋ la yet Wina'am nidib la.'
”

3

Kiristo tolun line a Sardis dim din la yela

¹ Ka man nye so' la lem yeli m ye, "Som ne'enja tis malek one be Wina'am nidib sa'an n be Sardis teñin la. Ne'enja ane tolun dine yi one mor Wina'am siisa ayopoi ne nwadibibisa ayopoi la na.

Tolun la nwa. 'M mi' yaname ninjid si'el, ka nidib ten'esid ye ya voe amaa ya ane ku'um.

² Dinzug duomi, ka kpemis line kpelim ka bood ku'um la, ka ya tuuma la pu tig Wina'am nini.

³ Dinzug tenri pa'alug kan ka ya daa wum ka di'e la. Siakimini li ka tiake ya sunya. Ya ya'a pu due m na keenn ya sa'an na wenne na'ayiig ne, hale ka ya ku ban̄ sañkan ka m kenaan. ⁴ Amaa ya nidib bi'ela be Sardis ka pu dian' ba fuude. Ba na ye fupiela doli m, ban nar la zug. ⁵ One nyaj yelbe'ed wusa la na ti ye fupiela wuu ban ne, ka m ku kpiis o yu'ur nyovurpaal dim gbaunjin laa, ka na yeli m Ba' ne o maleknam la sa'an nyain ye o ane man nid.

⁶ One bood ye o wum, ala on kelisim line ka Wina'am Siig Suŋ la yet Wina'am nidib la.' ”

Kiristo tolun line a Filadelfia dim din la yela

⁷ Ka man nye so' la lem yeli m ye, "Som ne'enja tis malek one be Wina'am nidib sa'an n be Filadelfia teñin la. Ne'enja ane tolun dine yi one a nyain ka a sida sob la ni na, one mor David

saafi la, ka yo'ogid ka so' ku nyane yoo, ka yood ka so' ku nyane yo'og laa.

⁸ Toluŋ la nwa. 'M mi' yaname niŋid si'el, ka tisi ya suer ye ya tum m tuuma, ka li wenne kuluŋ ka m yo'og ka so' ku nyane yoo, ka mi' ye ya mor paŋ bi'ela, ka la'am ne ala, ya me siaki m yelug ka pu ki'is ye ya zi' ma. ⁹ Kelisimi. Bane a Sutaana nidib, ziri dim bane ma' ye ban ane Jew dim, ka ka' Jew dima, m na ke ka ba kena igini ya tuon ka baŋ ye m noŋi ya. ¹⁰ Yaname siak m yelug ka modig la zug, m me na more ya su'uŋa ka ya da kpen' yelkan na ti kenn dunia ni na mak dunia nidib wusa la nii. ¹¹ M na kenn nannanna na. More line ka ya mor la su'uŋa, ka so' da nyane faaenn ya yoode. ¹² One nyāŋ yelbe'ed tuuma wusa la m na maal o, ka o a za'antolug Wina'am pu'usum yir ka o kudin ku lem yi aninaa. Ka m na sob Wina'am yu'ur tabil o zugin, ne Wina'am teŋ Jerusalem Paal dine na yi Wina'am sa'an arazana ni n sig na la yu'ur, ka me na sob m men yu'upaal tabil o zugin.

¹³ One bood ye o wum, ala on kelisim dine ka Wina'am Siig Sunj la yet Wina'am nidib la.' "

Kiristo tolun line a Laodisea dim din la yela

¹⁴ Ka man nye so' la lem yeli m ye, "Som ne'enja tis malek one be Wina'am nidib sa'an n be Laodisea teñin la. Ne'enja ane tolun dine yi one yu'uri buon Ami la ni na la, one sid yet line ka o nyet la, one a bun din ka Wina'am maal wusa la kpeenm.

¹⁵ Toluŋ la nwa. 'M mi' yaname niŋid si'el ka mi' ye ya tum m tuuma ka pu tumi li ma'asiga ka me pu ninjidi li tuuliga. Man boodin ne yaname naan aan ma'asiga bee yaname naan aan tuuliga. ¹⁶ Amaa yaname sadigim pu ma'as bee tul m tuuma ni la, m na tobisi ya yiisi m noorin. ¹⁷ Yanam yet ye ya ane kpa'am dim ka mor dine ka ya bood wusa ka si'el pu pasigi ya. Ka zi' yaname mor susa'an ne nimbaanlig si'em. Ya ane noŋ dim ka a sawenya ne zunzoos.

¹⁸ Dinzug m sa'ali ya ne ye ya da' salima line a salima menja man ni n paam kpa'am, ka me lem da' fupiela ye ligili ya nyan sawenya la, ka da' tiim niŋi ya nini la ka tun'e nyet. ¹⁹ M namisid ka sa'an bane ka m noŋ la wusa ye ba zamis. Dinzug tiakemini ya sueya ka da di'emideyaa. ²⁰ Kelisimi. M buoni ya wenne one zi'e za'anoorin kabirid ne. Ka so' ya'a wum m kabirug la ka siak, m na kpen' o yin na ka man ne on la'ase di. ²¹ One nyan yelbe'ed wusa la, m na tis o suer ka o la'ase zin'i ne man m na'am gbaun la zug, wenne man nyan yelbe'ed wusa ka la'ase zin'in ne m Ba' Wina'am o na'am gbaun zug si'em la.

²² One bood ye o wum, ala on kelisim line ka Wina'am Siig Suŋ la yet Wina'am nidib la.' "

4

Ba n zun'od Wina'am arazana ni la yela

¹ Ne'enja ka m nye ka arazana kuluŋ yo'og. Ka kukor kane ka m deŋi wum la pian'adi tisid man, ka li vuud wenne na'atan. Ka li yeli m

ye, "Dum kpela na, ka m na pa'al uf dine na ninj ne'eŋa nya'aŋ la." ² Ka yimmo ka Wina'am Siig Suŋ la more m, ka m nye ka na'am gbaŋ digi arazana ni ka so' zin'i li zug. ³ Ka o nindaa nyeen wenne kugvenla line yu'uri buon yaspa ne kanelian. Ka saa dindeog buenn gilig na'am gbaŋ la, ka dindeog la boonsim a den'em. ⁴ Ka na'am gbana piisi ne anaasi gilig na'am gbaŋ la, ka kpeenmnam piisi ne anaasi ye fupiela ka pid salima zugpibis zin'i ba zutin. ⁵ Ka sayan'asug yit gbaŋ la ni na ne vuud ne satansug. Ka fitlanam ayopoi lamisid dit na'am gbaŋ la tuon. Bama a Wina'am siisa ayopoi la. ⁶ Ka si'el wenne mo'ar dig na'am gbaŋ la tuon wenne gotiŋ nie nyain ne.

Ka bunvoeya anaasi zi'e gilig na'am gbaŋ la, ka nini pe'eli ba tuon ne nya'aŋ. ⁷ Ka yiiga bunvor la wenne gbigim ne, ka one tia' la wenne na'araug ne, ka one tia' atan' la mor ninsaal nindaa. Ka bunvor one tia' anaasi la wenne silug tita'ar n ian'ad ne. ⁸ Ka bunvoeya la yinni wusa mor kpukpama ayuobu, ka nini pe'eli ba poogin ne yiiŋ. Ka yu'unj ne nintaŋ ba pu basid yuumaa ka ye,

"Zugsob Wina'am one mor paŋ la a su'um
nyain.

O a su'um.
O sid a su'um.
One a one da be,
    ka nan be,
    ka na ti be la."

⁹ Ka bunvoeya anaasi la ya'a yiti zun'od ka na'asid one be sanja dine ka' benne ka zin'i na'am gbaŋ zug la ka pu'us o bareka, ¹⁰ kpeenmnam

piisi ne anaasi la iginidne one zin'i na'am gbaunj
zug la tuon ka zun'e one be saŋa dine ka' ben
la, ka pidigi ba zugpibis n digil one zin'i na'am
gbaunj zug la tuon n yet ye,

¹¹ “Ti Zugsob Wina'am fune nar
ye fu di'e pipilim na'asi ne zun'or ne paŋ
bozugo fune maal si'el wusa,
ka fu boodim yela
ka fu maali ba ka ba be la.”

5

Gbauŋ la ne Pe'ebil la yela

¹ Ka m nye gbaunj ka li sob li tuon ne nya'anj,
ka mor tabilis ayopoi. Ka one zin'i na'am gbaunj
la zug n more li o datiuŋ. ² Ka m nye malek kane
mor paŋ hale ka o moon n tansid ye, “Ano'one
a su'um na nyanye lak tabilig la ka yo'og gbaunj
la?” ³ Ka so' daa kae' arazana ni bee dunia ni
bee teŋgbauŋ poogin na nyanye lak gbaunj la gos
poagine. ⁴ Ka m daa kaas hale, bozugo so' daa
kae' a su'um ye o lak gbaunj la gos li poogin la
zug. ⁵ Ka kpeenmnam la ni yinni yeli m ye, “Da
kaasida. Gosima, one yi Juda buudi ni ka mor
paŋ wenne gbigim la, one a na'ab David yaanj la,
o nyanya yelbe'ed wusa ka na nyanye yo'og gbaunj
la ne tabilis ayopoi la.”

⁶ Ka m nye Pe'ebil ka o zi'e na'am gbaunj
dine ka bunvoeya anaasi ne kpeenmnam giliŋ
la teŋsuk. Ka Pe'ebil la wenne one ka ba daa
ku o, ka o vu'ug kumin, ka mor iila ayopoi ne
nini ayopoi dine a Wina'am siisa ayopoi bane ka
o tum dunia wusa ni na la. ⁷ Ka Pe'ebil la keŋ
di'e gbaunj la one zin'i na'am gbaunj la datiuŋ.

⁸ Ka on di'e gbaunj la ka bunvoeya anaasi la ne kpeenmnam piisi ne anaasi la vabin Pe'ebil la tuon. Ka kpeenmnam la yinni wusa mor kon ne salima laas, line pe'el ne tudaare dine a Wina'am nidib pu'usug la. ⁹ Ka ba yu'um yuumpaali yet ye,

"Fune su'um ye fu di'e gbaunj la,
ka laki li tabilis la,
bozugo ba daa kuu uf ne.

Ka fu ziim la faaenn ninsaal buudi wusa ne
pian'ad gun gun ne buudi gun gun la'am
ne so'olim gun gun,
ka ba lieb Wina'am din.

¹⁰ Ka maali ba ka ba a so'olim na'anam ne
maalmaanib
ye ba tum Wina'am tuuma,
ka na di na'am dunia ni."

¹¹ Ka m gos ka nye maleknam tusanam tusa sa,
ka ba zi'eni gilig na'am gbaunj la ne bunvoeya
anaasi ne kpeenmnam la. ¹² Ka m wum ka ba
du'osid ba kukoya yumi yet ye,
Pe'ebil one ka ba da ku ka o vu'ug la su'um
ye o di'e paŋ ne kpa'am ne ya'am ne kpi'eun
ne na'asi ne zun'or ne sen'uŋ.

¹³ Ka m wum ka bunvor mekama line be
arazana ni ne dunia ni ne tengbaunj poegin ne
ateukun wusa yet ye,

"Bareka ne na'asi ne zun'or ne paŋ
be ne Pe'ebil la
ne one zin'i na'am gbaunj zug
saŋa dine ka' benne."

¹⁴ Ka bunvoeya anaasi la siak ye Ami. Ka
kpeenmnam la vabini zun'e Pe'ebil ne one zin'i
na'am gbaunj zug la.

6*Tabilis la yela*

¹ Ka m nye ka Pe'ebil la yo'og tabilis ayopoi la yinni. Ka m wum ka bunvoeya anaasi la yinni yel ne kukor dine wenne satansug ne ye, "Kem na." ² Ka m gosi nye wedpiel. Ka one ban'ad o la mor tiraug. Ka ba tis o na'am zugpibig. Ka o yii a paŋ daan ye o zabi nyanj si'elnam wusa.

³ Ka Pe'ebil la yo'og tabilig kane pe'es ayi la. Ka m wum ka bunvor one pe'es ayi la yel ye, "Kem na." ⁴ Ka wedzin'ia me yi na. Ka ba tis one ban'ad o la paŋ ye o sa'as zaba dunia ni ka nidib ku taaba. Ka o di'e su'ug tita'ar.

⁵ Ka Pe'ebil la yo'og tabilig kane pe'es atan' la. Ka m wum ka bunvor one pe'es atan' la yel ye, "Kem na". Ka m gos ka wedsabiliq be anina. Ka one ban'ad la mor line makid la o nu'ugin. ⁶ Ka m wum line vuud wenne kukor line yi bunvoeya anaasi la soogin ye, ki ligidi zem nid daar yinni tuuma yood. Ka kizen'ug butis bibis atan' me a nid daar yinni tuuma yood. Amaa da sa'ami kpaam ne daam laa, ka ba ligidi zu'e ya.

⁷ Ka Pe'ebil la yo'og tabilig line pe'es anaasi la, ka m wum ka bunvor one pe'es anaasi la yel ye, "Kem na." ⁸ Ka m nye ka wedpipelug be anina, ka one ban'ad o la yu'uri buon Akum, ka Hades, line a kpi'imnam teŋ la doli o nya'anj. Ka ba tis Akum ne Kpi'im Teŋ dunia pudugir yinni pudugir anaasi la ni ye ba so'e, ka ba na ku ne su'uraug ne ko'om ne wiim ne dunia bunyuos.

⁹ Ka on yo'og tabilig line pe'es anu la, ka m nye bane ka ba kuu ba, ban moon Wina'am pian'ad

la ka yet Wina'am yelsida la zug, ka ba be maan maalug bimbim la tenjir, ¹⁰ ka tansid ye, "Zugsob tita'ar, one a su'um ne sida, ye li na yuuge paae wala ka fu na kad nidib nwa saria ka namisi ba ka teki ba toba, ban kuud nidib la yela?" ¹¹ Ka ba tisi ba wusa fupielis, ka yeli ba ye, "Vu'usumi bi'ela ka guri ya tumtumnib taaba bane a yadda ninjidib ka kpelim dunia ni la, ka ba ti kuu ba wenne ban ku yanam si'em la, ka ba kal ben ti paae."

¹² Ka m nye ka o yo'og tabilig dine pe'es ayuobu la. Ka teñ dam bedego, ka nintañ kilim lik bedego, ka nwadig la wusa lieb zen'ugo wenne ziim ne. ¹³ Ka nwadibibis la yi sañgbauñ la ni li teñin na wenne kekama ka sisi'em yiti nwe' ka kekañ la dam ka welkasa lut si'em la. ¹⁴ Ka sañgbauñ la melim wenne gbaun̄ ka ba kpilim naae ne. Ka zueya ne teens bane ka ku'om gilig wusa enris.

¹⁵ Ka dunia na'anam ne nintitada ne sogia na'anam ne kpa'am dim ne pañ dim ne so' wusa, yamis ne bane ka'a yamise, ba wusa sua'tampiins lema ni ne tampiins sian'asima zueya zut, ¹⁶ ka tans zueya la ne tampiins la yel ye, ba limi ba zutin sua'a ba, ye ka one zin'i na'am gbaun̄ zug la ku nyee ba, ka Pe'ebil la me ku nyee ba ne o supeen la. ¹⁷ Ka Pe'ebil la ne one zin'i na'am gbaun̄ zug la supeen dabistita'ar paa na, ka so' so' kae' na nyanje zi'e ne sukpi'eun̄ ba supeen la tuone.

¹ Ne'eŋa nya'anj ka m nye maleknam anaasi ka ba zi'e dunia lodisa anaasi la kad dunia sisi'em line yi zin'is wusa la lebisid ye sisi'em da da'ad teens bee ateuk bee tiig so'oo. ² Ka m nye malek si'a ka o yi winig ne tansid si'el la na ka mor si'el line maal Wina'am one voe la zanbina, ka yel maleknam bane ka Wina'am tisi ba teens ne ateuk poa'aluj paŋ la ne kukotita'ar ye, ³ ba da poa'alim teens la bee ateuk la bee tiis la, asee ka ba ti zanbil Wina'am tumtumnib la zanbina ba gbe'ed ni. ⁴ Ka m wum bane ka ba daa zanbili ba ne Wina'am zanbin ba gbe'edin la kal. Li daa ane tusa kobuga ne tusa pii'snaasi ne tusa anaasi nidib ka yi Israel dim dood wusa la ni. ⁵⁻⁸ Ka tusa pii ne ayi daa yi nimbama yinni yinni doodin na. Ka dood la a Juda ne Reuben ne Gad ne Aser ne Naftali ne Manase ne Simeon ne Levi ne Issaka ne Zebulun ne Josef ne Benjamin.

Nidib daa la'as bedego la yela

⁹ Ne'eŋa nya'anj la ka m gos, ka nidib la'as bedego, ka so' ku nyanje kaal nidib la wusaa. Ba daa yine tengbana wusa ne buudi wusa ne dood wusa ne pian'ad wusa ni na n ye fupielis zi'e na'am gbaŋ la ne Pe'ebil la tuon n mor kpukpara wila ba nu'usin, ¹⁰ ka pian'ad ne kukotitada ye, "Ti faangir yitne Wina'am one zin'i na'am gbaŋ la zug ne Pe'ebil la sa'an na." ¹¹ Ka maleknam la wusa zi'eni gilig na'am gbaŋ la ne kpeenmnam la ne bunvoeya anaasi la vabin na'am gbaŋ la tuon n zun'od Wina'am ¹² n yel ye, "Ami, bareka ne zun'or ne ya'am ne bareka pu'usug ne na'asi ne paŋ ne kpi'eunj ane Wina'am din saŋa dine ka' benne. Ami."

¹³ Ka kpeenmnam la yinni bu'osi m ye, "Ano'onami a nimbama n ye fupielis? Ka ba yi yaani na?"

¹⁴ Ka m lebis o ye, "Naa, fune mi', ka man zi'."

Ka o yeli m ye, "Nimbama yine fara tita'arin la na, ka piesi ba fut Pe'ebil la ziimin ka ke ka ba pelig. ¹⁵ Linzug ka ba zi'e Wina'am na'am gbaunj la tuon ka tumi tisidi o nintaŋ ne yu'unj o pu'usug yin la. Ka Wina'am n be ne ba la zug, ka o na guri ba. ¹⁶ Ka ko'om bee ku'onuud kudin ku lem gban'e baa, ka nintaŋ bee tuultita'ar ku lem tuligi baa. ¹⁷ Pe'ebil one be na'am gbaunj la tensuk la na guri ba, ka doli ba keŋ ku'obulum line tisid nyovur la. Ka Wina'am na eens ninto'om wusa ba nini ni."

8

Tabilig line pe'es ayopoi la yela

¹ Ka Pe'ebil la yo'og tabilig line pe'es ayopoi la, vuud daa kae' arazana la nii saŋa bi'ela.

² Ka m nye maleknam ayopoi bane zi'e Wina'am tuon la ka ba di'e na'atana ayopoi.

³ Ka malek so' mor salima laa dine ka ba niŋid tudaare la, keŋ zi'e maan maalug zin'ig la baba. Ka ba tis o tudaare bedego ye o pe'esli Wina'am nidib pu'usugin n niŋ bimbim line zi'e na'am gbaunj la tuon la tis Wina'am. ⁴ Ka tudaare dine ka ba nyu'e la nyo'os ne Wina'am nidib la pu'usug yi malek one zi'e Wina'am tuon la nu'usin dut agol. ⁵ Ka malek la nok tudaare laa la mu'e bugum bimbim la zug n pe'el laa la n lobigi

li dunia ni. Ka satansug ne vuud ne sayan'asug ne teñdamug daa naam.

Na'atana la yela

⁶ Ka maleknam ayopoi bane mor na'atana ayopoi la ti'eb ye ba piebi ba.

⁷ Ka yiiga malek la piebi o na'atan. Ka sakuga ne bugum gendig ne ziim n kpa'adi lut dunia ni na. Ka bugum di dunia pudugir la yinni pudugir atan' la ni, ka me di tiis pudugir la yinni, pudugir atan' la ni, ka di moma'asa wusa.

⁸ Ka malek one pe'es ayi la piebi o na'atan. Ka ba lob si'el ka lu wenne zuer tita'ar lin ka bugum dit la, ka lu dunia ku'om wusa la ni. Ka ku'om la pudugir la yinni pudugir atan' la ni kilim ziim.

⁹ Ka bunvoeya bane me be ku'omin la pudugir la yinni pudugir atan' la ni kpi wusa. Ka aaruma la me pudugir la yinni pudugir atan' la ni sa'am wusa.

¹⁰ Ka malek one pe'es atan' la piebi o na'atan. Ka nwadibil tita'ar diti wenne bugum ne yi sañgbauñin li mo'a ne ku'obula pudugir yinni pudugir atan' la ni. ¹¹ Ka nwadibil la yu'uri buon Toog. Ka ku'om la pudugir yinni kilim toog. Ka nidib bedego nu ku'om la kpi, ku'om la daa a toog la zug.

¹² Ka malek one pe'es anaasi la piebi o na'atan. Ka winig la pudug zin'isa atan', ka nwadig la me pudug zin'isa atan', ka nwadibibis la me pudug zin'isa atan'. Ka si'el nwe' ba pudugir yinni yinni, ka ba wusa pudugir yinni yinni la kilim lik. Ka nintañ line nie nyain la pudugir la yinni pudugir atan' la ni kilim lik. Ka yu'uñ pielim pudugir la yinni pudugir atan' la ni me kilim lik.

¹³ Ka m gosi nye silug tita'ar one ian'ad agol lalle, ka wum ka o yet ne kukotita'ar ye, "Susa'anj be, susa'anj be. Maleknama atan' bane kpelim la ye ba piebi ba na'atana la, ka ba kukuma ya'a ti kum, susa'anj na be tis bane wusa be dunia ni."

9

¹ Ka malek one pe'es anu la piebi o na'atan. Ka m nye nwadibil ka o yi sangbana ni lu dunia ni na. Ka ba tis o bumbok dine zulum ka ka' ben la saafi. ² Ka nwadibil la yo'og bumbok la, ka nyo'os yi na wenne bugum tita'ar nyo'os ne, ka ke ka nintaŋ la kilim lik. ³ Ka na'azomnam yi nyo'os la ni n sig dunia ni na. Ka ba tisi ba paŋ wenne namis mor paŋ dunia ni si'em la, ⁴ ka yeli ba ye, ba da sa'am si'elnam wusa line nobugid teñinee, amaa ba poa'alim nidib bane pu mor Wina'am zanbina ba gbe'edin la gullim. ⁵ Ka na'azomnam la daa pu mor suere na ku nida, ka lee daa namisidi ba ne nwadisa anu. Ka toog kan ka ba daa nyeti ba niŋgbina ni la daa wenne naŋ toonbi zabid si'em la. ⁶ Ka nwadisa anu nwa sanja, nimbama na ied kum ka ku nyee lii, ka me na bood kum, ka kum na zo ka basi ba.

⁷ Ka na'azomnam la wenne widi bane ti'eb gur zaba ne, ka mor line wenne salima zugpibis ba zutin. Ka ba nindaas wenne nidib nindaas ne.

⁸ Ka ba zuobid wa'am wenne po'ab zuobid ne. Ka ba nyina wenne gbigim nyina ne. ⁹ Ka ba nyo'od daa ligil ne si'el ka li wenne kunt zaba fuud ne. Ka ba kpukpama vuud wenne tanp widi teed tanp terokonami zo ti keŋ zaba ni ne. ¹⁰ Ka ba mor zuya ne toonsa wenne namis ne. Ka ba

zuya la mor paŋ n na poa'alim nidib nwadis anu.
11 Ka malek one gur bumbok la daa aa ba na'ab.
 Ka o yu'ur ne Hibiru pian'ad ane Abbadon, ka
 Greek pian'ad a Apoliyon. Li gbin ane Asa'uŋ.

12 Yiiga susa'anj la gaadeya. Amaa susa'anja ayi
 kpelim na kena.

13 Ka malek one pe'es ayuobu la piebi o
 na'atan. Ka m wum ka kukor yi salima maan
 maalug zin'ig dine zi'e Wina'am tuon la lodisin
 anaasi na, **14** yel malek one pe'es ayuobu mor
 na'atan la ye, "Yidigim maleknam anaasi bane
 ka ba lo Yifiretis mo'ar sa'an la." **15** Ba daa ti'eb
 ne gur yuum kaŋa ne nwadig kaŋa ne dabis kaŋa
 ne saŋa kaŋa ye ba ku ninsaalib pudugir la yinni
 pudugir atan' la ni. **16** Ka m wum sogianam bane
 a wedban'adib la kal. Li daa ane tusa piisi zin'is
 tusa piiga.

17 Ka m zaansunjin la ka m daa nye widi ne
 bane ban'adi ba la. Ka ban daa a si'em nwa.
 Bane ban'ad widi la daa yene zaba fut line mu'e
 wenne bugum ka a sabilig ne donboolim ba
 nyo'odin. Ka widi la zut wenne gbigima zut ne.
 Ka bugum ne nyo'os ne tan line nyelig n dit wuu
 bugum ne yitne ba noya ni na. **18** Ka yeltood atan'
 bama, bugum ne nyo'os ne tan line nyelig n dit
 wuu bugum la dine daa yit widi la noya ni la daa
 ku ninsaalib pudugir la yinni pudugir atan' la ni.
19 Widi la paŋ daa bene ba noya ne ba zuya ni.
 Ka ba zuya la daa wenne wiigi ne n mor zut ka
 ba more li poa'alim nidib.

20 Ka nimbane daa kpelim ka yelbama daa pu
 kuu ba la, daa pu bas ban daa maal si'el ba menj
 la dolim, ka me daa pu bas kikiris ne salima ba'a

la ne anzurifa ba'a ne kuga ba'a ne daad ba'a bane ku tun'e nye bee wum bee keñ la pu'usugo. ²¹ Ba me daa pu bas ba ninkuusim ne ba ba'akon bugub ne ba po'aboodim bee ba na'ayiigim la ka tiake.

10

Malek ne gbañbil la yela

¹ Ka m nye malek tit'a'ar si'a ka o yi arazana ni sigid na. Ka sañgbauñ daa ligil o wenne fuug ne, ka saa dindeog buenn gilig o zug. Ka o nindaa wenne nintañ ne ka o noba wenne bugum za'antolis ne. ² Ka o daa mor gbañbil dine laki o nu'ugin. Ka o datiuñ nobir no ateuk, ka o dagobug nobir no teñ. ³ Ka o tans ne kukotita'ar line wenne gbigim kaasug ne. Ka on daa tansi naae, ka satansida ayopoi daa tansi siak. ⁴ Ka ban pian' naae la m daa bood ye m sob. Amaa m daa wum ka kukor pian' yi arazana ni na ye, m sua'am dine ka satansida ayopoi la yel la. Ka ye m da sobi lii.

⁵ Ka malek one ka m nye ka o zi'e ateukun ne teñin la zianki o datiuñ nu'ug kpa' saazug, ⁶ ka po ne Wina'am one be saña dine ka' benne ka maal saazug ne dunia ne ateuk ne bun lin wusa bee ba ni la, ye, li ku lem yuuge. ⁷ Ka malek one pe'esa ayopoi la ya'a ti piebi o na'atan, Wina'am na zanji o poten'esua'adir la tumi li tuuma, wenne one da yeli o nodi'esidib bane aa o tumtumnib la si'em la.

⁸ Ka kukor kan ka m wum ka li pian' arazana ni n tisi m, lem pian' tisi m ya'as n ye, m kem

di'e gbaun̄ dine laki be malek one zi'e ateukun ne teñjin la nu'ugin.

⁹ Ka m daa keñ malek la sa'an n yel o ye o tisim m gbaun̄bil la. Ka o yeli m ye m nokimi li n di. Ye ka li na kilim toog m poogin. Ka ye amaa li na malis wenne siind m noorin. ¹⁰ Ka m di'e gbaun̄bil la o nu'ugin n dii li. Ka li malis wenne siind m noorin. Amaa man vol la, li kilim ne toog m poogin.

¹¹ Ka so' yeli m ye, asee ka m lem di'e Wina'am pian'ad n tis nidib ya'as. Ye ka Wina'am pian'ad la ane buudi ne teñgbana ne pian'ad ne na'anam bedego yela.

11

¹ Ka so' daa tisi m makir dibir, ka yeli m ye, "Duom mak Wina'am pu'usum yir la ne maan maalug zin'ig la, ka kaal bane pu'usid Wina'am pu'usum yin la. ² Amaa da mak pu'usug yir saman laa, bozugo ba zanji li tis bane ka' Wina'am nidib ka ba na noodi giligid Jerusalem Teñsunj la n sa'amidi li, nwadis piisnaasi ne ayi. ³ Ka m na tumi m nidiba ayi bane na sid pian'ad m yela la, ka ye boto fuud, ka tisi ba pañ ka ba di'es Wina'am pian'ad n tis nidib dabisa kobus piiga ne ayi ne piisyuobu."

⁴ Nidib ayi bama ane Olive tiis ayi ne fitla ayi bane zi'e dunia Zugsob la tuon la. ⁵ Ka so' ya'a zig ye o poa'alimi ba, bugum yitne ba noya ni na sa'ami ba dataas la. Ka ala ka ba kuud one zig ye o poa'alimi ba. ⁶ Ka ba mor pañ na gban'e saa, ka saa ku ni saña kam ka ba tumi ba nodi'esug tuuma, ka lem mor pañ na ke ka ku'om kilim

ziim, ka me mor paŋ na zaŋ yeltood buudi wusa poa'alim dunia dim saŋa kan ka ba bood.

⁷ Ba ya'a ti naae labaar la moolug, bunuya one yi bumbok dine ka' ben ni na la na zab ne ba ka nyaŋe kuu ba. ⁸ Ka ba niŋgbina na dig teŋtita'ar kan ka ba da kpa'a ba Zugsob dapuudir zug la sueren. Yuda line pa'al teŋ la a si'em ane Sodom ne Egipiti. ⁹ Ka nidib bane yi buudi ne pian'ad ne teŋgbana wusa ni na, na gosi ba niŋgbina daba atan' ne pusuk, ka ku ke ka ba mumi baa. ¹⁰ Ka dunia nidib sunya na ma'ae nidib ayi nwa ku'um la yela. Ka ba na maal sumalisim ka tis taaba piini, bozugo nodi'esidib ayi nwa la ke ka nidib namisid dunia ni.

¹¹ Ka daba atan' ne pusuk la nya'an, vu'usum line tisid nyovur la daa yi Wina'am sa'an kena kpen'e ba ni ka ba vu'ug. Ka dabiem bedego kpen' bane nyee li la. ¹² Ka nidib ayi la wum ka kukotita'ar yi arazana ni na yeli ba ye, "Dumi kpen' na." Ka ba dataas la gosidi ba ka ba kpen'ed saŋbaunjin dut arazana ni.

¹³ Ka saŋa kan yim, ka teŋ daa dam hale. Ka Jerusalem teŋ la pudug zin'is piiga la, yinni daa lu n sa'am. Ka nidib tusa ayopoi daa kpi teŋ la daa dam la yela. Ka dabiem kpen' nimbane kpelim la, ka ba na'as Wina'am one be arazana ni.

¹⁴ Susa'an dine pe'es ayi la gaadeya. Amaa gosimi, susa'an dine pe'esid atan' na kenn nannanna na.

Na'atan ayopoi daan la yela

¹⁵ Malek one pe'es ayopoi la pieb o na'atan la, ka kukotita'ar vuud arazana ni n yet ye, "Dunia

so'olim kilim ti Zugsob ne o Kiristo la din, ka o a na'ab saña dine ka' ben la." ¹⁶ Ka kpeenmnam piisi ne anaasi bane zin'i ba na'am gbana zut Wina'am tuon la, vabin teñin n zun'od Wina'am yet ye,

¹⁷ "Ti pu'usid Zugsob Wina'am tita'ar, one be ka da be la bareka,
on zanji o pañ tita'ar la ka pin'il o na'am la zug.

¹⁸ Ka bane ka' Wina'am nidib la sunya da due bedego,
amaa o supeen saña paa na
ka o na kad bane kpi la saria,
ka yoo o tumtumnib bane aa o nodi'esidib,
ne o nidib bane na'as o,
kpi'emnam ne tadirnam la,
ka sa'am bane sa'am dunia la."

¹⁹ Ka Wina'am pu'usug yir dine be arazana ni la yo'og ka ba nye daka dine pa'al nonaar dine ka Wina'am zi'el o nidib la. Ka sayan'asug ne vuud ne satansug ne teñdamug ne sakuga bedego daa naam.

12

Po'a ne dragon la yela

¹ Ka si'el nie arazana ni, ka mor gbin sua'adir. Po'a daa be, ka o fuug daa ane nintañ la. Ka nwadig la bee o noba teñirin. Ka na'am zugpibig bee o zugin, ka nwadibibis pii ne ayi bee li ni.
² Ka o mor poog ka o sa'ar la toe la ke ka o kaas n bood ye o du'a. ³ Ka si'el lem nie arazana ni ya'as, ka wenne bunyua zin'a tita'ar line ka ba buon dragon, ka mor zuta ayopoi ne iila piiga.

Ka na'am zugpibis pibili o zut la wusa. ⁴ Ka nwadibibis pudug zin'is atan' ka dragon la uk o zuur n da'e pudugir yinni yiis saŋbauŋin n bas dunia ni na. Ka o zi'e po'a one bood du'am la tuon n gur ye po'a la du'a ka o ob o biig la. ⁵ Ka po'a la du'a biribinj one na so'e buudi wusa ne paŋ. Ka ba daa ze biig la mor o keŋ Wina'am ne o na'am gbauŋ la sa'an. ⁶ Ka po'a la zo keŋ moogin. Ka anina ka Wina'am maal zin'igi digil po'a la, zin'ikan ka ba na gos o dabisa tusir ne kobus yi ne piisyuobu.

⁷ Ka zaba ko' arazana ni. Ka malek kpeenm Maikel ne o maleknam la zab ne dragon one la'as ne o maleknam ka ba zab ne Maikel. ⁸ Ka ba daaŋ nyaŋ dragon ne o maleknam la, ka ba len ka'suer na be arazana ni ya'asa. ⁹ Ka ba daa nok dragon tita'ar la lobi yiis. Dragon ane waaf kan da be kudumin sa, ka o yu'ur buon kikiris na'ab, bee Sutaana, ka ma'ad dunia wusa la. Ka ba yiis o ne o maleknam lobi sigis dunia ni na.

¹⁰ Ka m wum kukotita'ar arazana ni ka li yel ye,

"Nannanna Wina'am faangir la ne o paŋ
ne o na'am saŋa la sid paa na
ka o Kiristo paŋ saŋa me paa na,
bozugo ba nok one gbi'idi ba ba'abiis
niŋi Wina'am tuon nintaŋ ne yu'uŋ la
lobi yiis arazana ni.

¹¹ Ka ba ba'abiis la nok Pe'ebil la ziim
ne sida dine ka ba mool la n zab,
ka pu zo ba nyovur naare ka siak ye ba kpi.

¹² Ka dinzugo arazana ne ban bane wusa be
anina la maalimi sumalisim.

Amaa susa'anj be n tis tengbaunj ne ateuk
 bozugo Sutaana sigi ba ni na,
 ka o sunf pelig hale
 on mi' ye o saña kpelim bi'ela la zug."

¹³ Ka dragon la banj ye ba nok o lob sigis dunia ni na la, o daa kad po'a one du'a biig la ye o gban'e o. ¹⁴ Ka ba daa tis po'a la niij tita'ar kpukpama ayi ye o ianki keñ o zin'ig line be moogin la, zin'ikan ka ba na gur o yuma atan' ne pusuk n yiis o waaf la zaba ni. ¹⁵ Ka waaf la puus ku'om ka li yi o noorin na, wenne mo'ar ne n dol po'a la ye ku'om la di o. ¹⁶ Amaa ten daa sunj po'a la tans tans mugulim n fuenn ku'om dine yi dragon la noorin na la. ¹⁷ Ka dragon la suunr pelig ne po'a la hale, ka o keñ ye o zab ne po'a la yaas bane kpelim n siak Wina'am noyelug ka yet nidib Yesu yela la. ¹⁸ Ka dragon la zi'e mo'ar gbeug.

13

Bunyuasa ayi la yela

¹ Ka m nye bunyua ka o yi ateukun la na n mor iila piiga ne zuta ayopoi. Ka na'am zugpibis be iila la zut yinni yinni ni. Ka yu'ur line sa'amid Wina'am yu'ur la sob o zutin la. ² Ka bunyua one ka m nye la daa wenne weog baa ne. Ka o nobeens a buntitada. Ka o noor wenne gbigim noor ne. Ka dragon la daa tis bunyua la o menj pañ ne o na'am gbaunj ne o kpi'eunj tita'ar. ³ Ka bunyua la zug yinni daa wenne ba poa'alim o ne, amaa sapo'at la daa bin'e. Ka li pak dunia dim wusa ka ba dol bunyua la. ⁴ Nidib wusa daa

zun'od dragon la, on tis bunyua la o paŋ la zug,
 ka zun'od bunyua la men ye, "Ano'one mor paŋ
 wenne bunyua la? Ka ano'one na tun'e zab ne
 li?"

⁵ Ka ba tis bunyua la suer ka o pian'ad nyeesim
 pian'ad ka sa'amid Wina'am yu'ur, ka len ke ka
 o mor paŋ nwadis piisnaasi ne ayi. ⁶ Ka li tu'ud
 Wina'am ka sa'amid Wina'am yu'ur ne zin'ikan
 ka o be la ne bane be arazana ni la wusa. ⁷ Ka ba
 tis o suer ka o zab ne Wina'am nidib ka nyanje
 ba, ka tis o paŋ kan na nyan buudi ne dood ne
 pian'ad ne teŋgbana wusa. ⁸ Nidib wusa bane
 be dunia ni, ka ba yuda pu sob nyovurpaal dim
 gbaunjin saŋkan ka dunia nam pu pin'il la, na
 zun'e bunyua la. Gbaun la ane Pe'ebil kan ka ba
 da ku la din.

⁹ Dinzug one bood ye o wum, on kelisim. ¹⁰ One
 bood ye o a yamug, o sid na a yamug. Ka one
 ku nidib ne su'uraug, ba me sid na kuu o wala.
 Linzug li a su'um ka Wina'am nidib mor modigir
 ka niŋ Wina'am yadda.

¹¹ Ka m nye bunyua si'a ka o yi teŋin na n mor
 iila ayi wenne pe'ebil iila ne, ka pian'ad wenne
 dragon pian'ad si'em la. ¹² Ka zi'e yiiga bunyua
 la sa'an n mugus dunia ne dunia dim wusa ka ba
 zun'od yiiga bunyua one mor sapo'at line bin'ei
 la. ¹³ Ka maal bunnyalima titada hale ka ke ka
 bugum yi agol n sig dunia ni na ka nidib nye
 li. ¹⁴ Ka zaŋ bunnyalima bane ka li daa maal
 yiiga bunyua la zug la n ma' dunia nidib, ka yeli
 ba ye ba meem win, ka zun'e bunyua one daa
 di'e sapo'at ne su'uraug ka nan voe la. ¹⁵ Ka
 ba tis bunyua one pe'es ayi la suer ka o tis win

line wenne yiiga bunyua la vu'usum. Ka win la na tun'e pian' ka me ke ka ba ku bane pu pu'usidi li la wusa. ¹⁶ Ka bunyua la daa lem mugus nidib wusa, tadinam ne kpi'emnam ne kpan'am dim ne noŋ dim la'am ne yamis ne bane ka'a yamise, ye ba ninj zanbina ba datiuŋ nu'usin bee ba gbe'edin. ¹⁷ Ka so' daa ku tun'e da' bee kuos si'ela, asee o mor bunyua la zanbin, line a o yu'ur bee o kal.

¹⁸ Ne'enja a ya'am. On mekama mor ya'am on na tun'e baŋ bunyua la kal la gbin, bozugo kal la gbin ane dau so' yu'ur. Li kal daa ane kobus yuobu ne piis yuobu ne ayuobu.

14

Nidib bedego bane nye faangir la yela

¹ Ka m gos ka Pe'ebil la zi'e Zion zuerin Jerusalem ni. Ka nidib tusa kobuga ne tusa piisnaasi ne tusa anaasi bane mor o yu'ur ne o Ba' yu'ur la ka li sob ba gbe'edin ka zi'e o sa'an. ² Ka m wum kukor ka li yi arazana ni na vuudi wenne ku'osusuud tita'ar ne satansug tita'ar ne, ka me wenne kon nwe'edibi n nwe'edi ba kona si'em la. ³ Ka ba zi'e na'am gbaun ne bunvoeya anaasi ne kpeenmnam la tuon ka yu'um yuum paal dine ka so' ku tun'e zamise, asee nidib tusa kobug ne tusa piisnaasi ne tusa anaasi bane ka Wina'am faaenn ba dunia ni la ma'aa. ⁴ Ba ane dap bane luaki ba menj ne po'ab ka a nyain, ka dol Pe'ebil la ken zin'ikan ka o ken wusa, ka nye faangir ninsaalib soogin, ka a yiiga bun wela bane ka ba zaŋi tis Wina'am ne Pe'ebil la. ⁵ Ziri

pian'ad pu yi ba noorin ne, ka ba me pu mor taale.

Maleknam atan' la yela

⁶ Ka m nye malek so' ka o ian'ad saa agol ka mor labasuj kane ka' naare, ye o mooli li tis nidib wusa bane be dunia ni, la'am ne teñgbana ne buudi pian'ad wusa, ⁷ ka tans n yel ye, "Zom Wina'am ka zun'e o yu'ur la, bozugo sanja kan ka o na kad nidib saria la paae na. Zun'om Wina'am one maal arazana ne dunia ne mo'a ne ku'obulis wusa la."

⁸ Ka malek one pe'es ayi n dol yiiga daan la ye, "Babilon teñtita'ar la sa'ameya. Li sid sa'ameya. Ten la daa wenne po'agoondir ne ka ke ka nidib buudi wusa tum tuumbe'ed ne o wenne daam line kpi'em ka o tisi ba ka ba nu ne."

⁹ Ka atan' daan dol yiiga maleknama ayi la n tans yel ye, "So' ya'a zun'e bunyua la ne o win ka di'e zanbin la o gbe'ugun bee o nu'ugin, ¹⁰ Wina'am sunf na pelig ne o wenne daam line kpi'em line ka o kpa'e ne supeen n niñ o butinjin la n ke ka o nuu li. O na namis maleksuma ne Pe'ebil la tuon n kpen' bugumin ne tan line nyelig ka tul bedego la ni. ¹¹ Ka so' ya'a di'e bunyua la zanbin la bee zun'e li ne li win, o na namis bugum dine ka li nyo'os dut agol sanja dine ka' ben la ni, ka ku nye vu'usum nintañ bee yu'uño."

¹² Linzug li a su'um ye Wina'am nidib bane siak o noyelug ka dol Yesu ne yadda ninjir la, modigim.

¹³ Ka m wum kukor ka li yi arazana ni na ye, "Som ne'eŋa. Line yi zina ken sa, yelsum be ne bane dol ne Zugsob la ka kpi la."

Ka Wina'am Siig Suŋ la siak ye, "Sida, ba na vu'us ne tuumkpi'ema ka ba tuumsoma na doli ba."

Dunia bunib la yela

¹⁴ Ka m gosi nye saŋgbauŋ piela ka so' wenne Ninsaal Biig zin'i li zug n pid salima zugpibig o zugin, ka mor gon'og line noore dit o nu'ugin.

¹⁵ Ka malek so' yi Wina'am pu'usum yin la n yel one zin'i saŋgbauŋ zug la ne kukotita'ar ye, "Nokim gon'og la bun, bozugo saŋa la paaeya, ka dunia la bi'igi siak bunib." ¹⁶ Ka one zin'i saŋgbauŋ la zug zaŋ o gon'og la kia dunia ka buni li.

¹⁷ Ka malek si'a yi arazana pu'usum yin la na, n me mor gon'og line noor dit. ¹⁸ Ka malek one so'e bugum la yi maan maalug zin'ig na yel malek one mor gon'og line noore dit la ne kukotita'ar ye, "Nokim gon'og la n pon' veen tiis wela dunia ni. Ka dunia la wenne veen tiis lombon'og ka li wela la bi'igi ya." ¹⁹ Ka malek la nok o gon'og la n pon' veen wela dunia ni, ka nok wela la niŋ zin'ig kan ka ba nwiakid wela ku'om la. Wela la nwiakir wenne Wina'am supeen tita'ar ne. ²⁰ Ka ba yi teŋ la kpeŋ n nwiak wela la, ka ziim yi zin'ikan ka ba nwiak li la wenne mo'ar tita'ar ne. Ka li wa'alim a wuu maila kobus yi. Ka wief ya'a sign li ni, li zuluŋ na paae o salibir.

15

Maleknama ayopoi ne yeltood ayopoi la yela

¹ Ka m lem nye bunnyaluŋ tita'ar si'a line a zanbin n be arazana ni. Ka li a maleknama ayopoi ne yeltood ayopoi. Bama a yeltood bane kpelim nya'anj la, bozugo ba ya'a ti naae, Wina'am supeen la me na ti naae.

² Ka m nye si'el line wen wuu mo'ar line a nyain wuu gotin ne, ka gendig ne bugum. Ka m lem nye bane zabi nyaŋ bunyua la ne o win ne o yu'ur kal la, ka ba zi'eni kpi'e mo'ar la mor kona dine ka Wina'am tisi ba la ba nu'usin, ³ ka yu'um Wina'am tumtum Moses ne Pe'ebil la yuuma ye, "Zugsob Wina'am tita'ar,

fune tum tuumtitada ne tuumnyalima.

Fune a buudi wusa na'ab,
ka fu tuuma sueya a su'um ne sida.

⁴ Zugsoba, fun gullim a su'um,
ano'one ku zo fu dabiem ka zun'e fu yu'ure?
Buudi wusa na kena n zun'e fu,
bozugo fu popielim tuuma la nie paalo ni."

⁵ Ne'eŋa nya'anj ka m gosi nye ka arazana pu'usum yir la yo'og, ka fuug doog line pa'an Wina'am beilim la be anina. ⁶ Ka maleknama ayopoi bane mor yeltood ayopoi line kpelim nya'anj la, yi pu'usum yin la na ye fupiela bane a nyain, ka salima senbidis loo ba nyo'od. ⁷ Ka bunvoeya anaasi la yinni nok salima laas ayopoi line ka Wina'am one be saŋa line ka' ben la supeen pe'eli ba ni la tis maleknama ayopoi la. ⁸ Ka Wina'am na'asi ne o paŋ pe'el pu'usum yir la wenne nyo'os ne. Ka so' daa ku tun'e kpen'

li nii, asee sañkan ka yeltood ayopoi bane ka maleknama ayopoi mor la ti naae.

16

Laas line ka Wina'am supeen pe'eli ba ni la yela

¹ Ka m wum tansug n yit pu'usum yin la n yet maleknam ayopoi la ye, "Kem kpa'e Wina'am supeen line pe'el laas ayopoi la dunia zug."

² Ka yiiga malek la keŋ kpa'e o din dunia zug. Ka fen'ed pon'osa bane zabid naam bane mor bunyua la zanbin ne bane na'asidi o win la ningbina ni.

³ Ka malek one pe'es ayi la kpa'e o dine ninj ateukun. Ka ateuk la ku'om tiake wenne one kpi ziim ne, ka bunvoeya bane be ateukun la wusa kpi.

⁴ Ka malek one pe'esa atan' la kpa'e o dine ninj kolis ne ku'obulis ni, ka ku'om la kilim ziim. ⁵ Ka m wum malek one kpa'e o din ku'omin la ka o yel Wina'am ye,

"Fune a su'um nyain, ka da be,
ka kpelim be la.

Ka fu saria ban ka fu kat la ane sida.

⁶ Ka nidib daa ku fu nidib ne fu nodi'esidib ka ba ziim yi,
ka dinzug ka fu tis bane kuu ba la ziim ye ba nu.

Ban narin ye ba di'en si'eli la."

⁷ Ka m wum kukor ka li yi maan maalug zin'igin la ni na ye,

"Zugsob Wina'am tita'ar,
fu saria kadib la ane sida ne su'um."

⁸ Ka malek one pe'es anaasi la kpa'e o din winig la zug. Ka ba tis winig la paŋ ye o di nidib la wuu bugum ne la. ⁹ Ka nintaŋ tuulug la daa di nidib, ka ba tu'ud Wina'am one so'e yeltood bama la yu'ur. Amaa ba pu tiake ba sueya n na'as Wina'am.

¹⁰ Ka malek one pe'es anu la kpa'e o din niŋ bunyua la na'am gbaŋ la zug. Ka bunyua la so'olim wusa lieb lik. Ka nidib dumi ba zilima ba ningbina toog la zug, ¹¹ ka tu'ud Wina'am one be arazana ni la ba ningbina zabir ne ba fen'ed la zug. Amaa ba pu tiake ba sunya n basi ba tuumbe'ed laa.

¹² Ka malek one pe'es ayuobu la kpa'e o dine niŋ mo'atita'ar Yifiretis ni, ka mo'ar la kudig ka ke suer n tis na'anam bane yi ya nya'aŋ na la. ¹³ Ka m nye kikiris atan' ka ba wenne lomis yi dragon la noorin ne bunyua la noorin ne ziri nodi'es la noorin na. ¹⁴ Ba ane Sutaana kikiris bane maal bunnyalima ka yi ken dunia na'anam wusa ni n la'ase ba kenn tanpin na, Wina'am one galis la dabis tita'ar la ni.

¹⁵ Wina'am yel ye, "Kelisimi, m kenna wenne na'ayiigi ken si'em la. Sumalisim be ne one nei ka pu gbise, ka ye o fuud ye o da ken bieli ka nidib nye o nyane."

¹⁶ Ka kikiris la la'as na'anam la ken zin'ikan buon Armageddon ne, Hibiru dim pian'ad la ni.

¹⁷ Ka malek one pe'esa ayopoi la kpa'e o din pebisim ni. Ka kukotita'ar yi na'am gbaŋ dine be pu'usum yin la na ye, "Li naaeya." ¹⁸ Ka sayan'asug ne vuud ne satansug daa naam ka teŋ

daa dam bedego. Teŋ nan zi' dam hale baa ninsaal pin'ilugin saa. Ne'enja daa a teŋdambe'edi gaad wusa. ¹⁹ Ka teŋdamug la pudug teŋtita'ar la zin'isa atan'. Ka dunia teens la wusa sa'am. Ka Wina'am tienn Babilon teŋtita'ar la yela, ka ke ka o nu o supeen tita'ar butinj daam la wusa. ²⁰ Teens bane ka ku'om giligi ba la daa melim, ka zueya wusa biris. ²¹ Sakuga titada bane ka ba yinni tebisim zem wuu yoor ne ku'om, yit agol n lut nidib zutin. Ka ba tu'ud Wina'am, sakuga namisidi ba la zug. Li daa ane namis tita'ar.

17

Po'agoondir tita'ar la yela

¹ Ka maleknam ayopoi bane moren laasa ayopoi la yinni kenn m sa'an na ye, "Kem na, ka m pa'al uf ban ye ba namis po'agoondir tita'ar one a teŋtita'ar line kpi'e kolis bedego la si'em. ² Dunia na'anam la tum dian'ad tuuma ne po'agoondir la, ka nidib bane be dunia ni la me ninj ala."

³ Ka Wina'am Siig Sunj la daa more m ka malek la zee m keŋ moogin. Ka m nye po'a ka o ban'ad bunyua zin'a, ka yuda line tu'ud Wina'am sobi gilig bunyua la ningbinj wusa. Ka bunyua la daa more zuta ayopoi ne iila piiga. ⁴ Ka po'a la daa yene fuzen'ug ne salima la'ad ne kugvenla bedego, ka mor salima butinj line pe'el ne bunbe'ed line yi o tuumbe'ed ni la. ⁵ Ka yu'ur daa sob o gbe'ugun ka li gbin pu nie. Ka yu'ur la daa ane,

Babilon Tita'ar la,
Po'agoonda Ma ne Dunia Bunbe'ed Wusa Ma.

6 Ka m nye ka po'a la nu Wina'am nidib ne nimbane daa niŋ Yesu yadda ka ba kuu ba la ziim n kool.

Man daa nye o la, li daa lidigi m. **7** Ka malek la bu'osi m ye, "Bo ka fu lidig ala? M na pa'al uf po'a la ne bunyua one ka o ban'ad ka o mor zuta ayopoi ne iila piiga la yelsua'adir la gbin. **8** Bunyua one ka fu nye la da voe sanjsi'en, ka pu lem voeya, ka na naam bumbok zulunj la ni du na. Ka o ya'a du na o na keŋ zin'ig kan ka o na sa'am la ni. Ka nidib bane be dunia ni ka ba yuda pu sob nyovurpaal dim gbaunjin la ka dunia nam pu pin'il la, na gos bunyua la ka li lidigi ba. Bozugo bunyua la da voe, ka pu lem voeyaa, amaa o na lem vu'ug ya'as.

9 "Ne'enja boodne ya'am ne mi'ilim. Zuta ayopoi la ane zueya ayopoi bane ka po'a la zin'i ba zut la. **10** Ba me ane na'anama ayopoi. Ka anu kpi, ka one pe'es ayuobu la a na'ab nannanna, ka yinni nam pu di na'am. O ya'a ti di na'am o na be dabisa bi'ela. **11** Ka bunyua one da voe ka pu lem voe la, pe'es anii na'anama ayopoi la ni, ka na keŋ zin'ikan ka o na sa'am la ni.

12 "Ka iila piiga ban ka fu nye la ane na'anam piiga, amaa ba nam pu di'e na'am laa. Amaa ban ne bunyua la na ti la'ase di'e na'am la sanja bi'ela. **13** Ka ba piiga la na mor noor yinni ka tis bunyua la ba paŋ ne ba kpi'eun. **14** Ba na zab ne Pe'ebil la, ka Pe'ebil la ne o nya'andolib bane ka o da buoli ba o sa'an ka ganji ba la ka ba a sida dim la, na zabi nyaŋ bunyua la ne na'anam la, bozugo Pe'ebil la n a zugsobnam Zugsob ne na'anam Na'ab la zug."

¹⁵ Ka malek la yeli m ye, "Mo'abane ka fu nye ka po'a la be ani la, ane nidib ne tigir ne buudi kon'ob kon'ob ne pian'ad kon'ob kon'ob. ¹⁶ Ka iila piiga bane ka fu nye la ne bunyua la na kisig po'agoondir la, ka zaŋ on mor si'el wusa ka bas o biel, ka onbi o ningbij ka ke ka bugum di o. ¹⁷ Ka Wina'am ke ka ba niŋ o boodim ka ba siak tis bunyua la ba na'am paŋ n ti paae sanjan ka Wina'am pian'ad la na ti niŋ ameŋa. ¹⁸ Po'a kane ka fu nye la ane teŋtit'aar line so'e dunia na'anam wusa."

18

Babilon teŋ sa'uŋ la yela

¹ Ne'enja nya'aŋ ka m lem nye malek so' ka o yi arazana ni n sigid na. O daa mor paŋ tita'ar, ka o paŋ ke ka dunia wusa nie nyain pe'es. ² Ka o tans n yel ne kukotita'ar ye,
"Babilon teŋtit'aar la sa'ameya.
Li sid sa'ameya,

ka yu'un kilim zin'i kan ka sibe'ednam ne
kikiris ne niis bane a bunbe'ednam ka ba
ne'esid ba la pe'el anina.

³ O daa ke ka buudi wusa mor ya'amleog ne
po'agoondir la.

Ka po'agoondir la ne dunia na'anam digin sa'am
taaba.

Ka o po'agoondir kpan'am la ka o more dit yoog
yoog la,

ke ka dunia kpikpinnib nye kpan'am o ni.
Linzug ka o sa'am la."

⁴ Ka m wum Wina'am kukor ka li yi arazana ni
na ye,

- "M nidiba, yimi ne o sa'an na,
     ka ya da la'as ne o tum tuumbe'ed,
     ka me namis ne oo.
- ⁵ Bozugo o tuumbe'ed la la'asne du n zem wuu
     zuer n bood saazug paar.
 Ka Wina'am tenri o tuumbe'ed la wusa.
- ⁶ Ninjim o wuu on yiti niqid si'em la,
     ka yo o, o tuuma yood abuyi.
 Pe'elim o butiŋ ne daam kane kpi'emi noor ayi n
     gaad on yiti kuan'ad si'em la.
- ⁷ Tisimi o namisug ne susa'anj n zem wuu on daa
     yiti tisid o menj na'asi ne bunsuma si'em
     la.
 Ka o yeti o menj ye,
     'Man po'ana'ab nwa, m ka' pokoonre,
     m ku baŋ namisug ne susa'anja.'
- ⁸ Ka on yet si'el la zug namisug na sigi o zugin
     daar yinni na,
     ka wiim ne susa'anj ne ko'om na gban' o,
     ka bugum na di o.
 On Zugsob Wina'am one kat o saria la mor paŋ
     tita'ar."
- ⁹ Dunia na'anam bane digin ne o ka dit malisim
     ne o bunsuma la, ya'a ti nye o bugum diib ny'o'os,
     ba na kaas o yela, ¹⁰ ka zoo o namisug la dabiem
     n zi'e lalli n yel ye,
     "Oi, oi, Babilon,
         Babilon teŋ tita'ar kaŋa ta'am nyet namisug
         nannanna yimoo!"
- ¹¹ Ka dunia kpikpinnib me kaas ka fabul o zug,
     so' kae' na len da'a ba la'ad la zug. ¹² So' pu
     len da'adi ba salima ne anzurifa ne kugvenla,
     ne fusuma ne fuzen'es ne fubane nyeen kil kil,

ne daad bane buudi wusa nyuugo malis la, ne la'abane ka ba zaŋ wabug nyina bee daad bane ligidi zu'e bee anzurifa bee kunt bee salima kuga n maal la,¹³ ne kakaduru ne si'el ka li me wenne kakaduru ne tudaare ne mir ne frankinsense, ne daam ne kpaam ne zom ne ki ne niigi ne pe'is ne widi ne widi terokonam ne yamis ne ninsaalib nyovuya men.

¹⁴ Ka kpikpinnib la yet o ye,
 "La'abane ka fu bood ye fu moren la,
 ne fu kpan'am ne fu la'avenla gaadeya,
 ka fu ku len nyee ba ya'asa."

¹⁵ Ka kpikpinnib bane kuosid la'abama ka nyet kpan'am o sa'an la na zo o namisug la dabiem n zi'eni lalli ka kaas ka fabul ka ye,

¹⁶ "Oi, oi, tentita'ar,
 line wenne po'a one ye fusuma ne fuzen'es
 ne salima ne kugvenla la'ad bedego.

¹⁷ Kpan'am kaŋa nwa ta'am sa'amne nannanna yimmo."

Ka aaruma dim ne nimbane kpen'ed aaruma n ken, ne nimbane tum aaruma tuuma ne bane ken ne aaruma n kpimisid la¹⁸ zi'e teŋin ka nye o bugum diib nyo'os ka zi'e lalli n kaas ye, ba nam zi' nye tentita'ar ka li a wuu ne'e.¹⁹ Ka gbin'e titan bugi ba zut ne uusug ka kaas ka fabul ka ye,

"Oi, oi, tentita'ar kane ka bane mor aaruma ateukun kpimisidi nyeti ba kpan'am yiti o arazak ni la,
 ta'am sa'amne nannanna yimmo."

²⁰ Ka kukor yi arazana ni n yel ye,

"Arazana dim ne Wina'am nidib ne o Tumtum-nib ne o nodi'esidib la,
maalim sumalisim.

Bozugo Wina'am kad tenj la saria ka saans o,
on daa ninji ba si'em la zug."

²¹ Ka malektita'ar teje kugir dine zem wuu
neertita'ar ne n lob ateukun la ka yel ye,
"Ba na ti uk Babilon tentita'ar la n lob anwa n
sa'am.

Ka so' kudin ku len nyee li ya'asa,

²² ka me kudin ku wum ka so' nwe' kon ne
bee yu'um yuuma bee piebid wiig bee
na'atan
tenj la nii.

Ka nidib me ku len tum tuumsi'a aninaa,
ka me ku len wum neer la vuude.

²³ Ka fitla bugum ku len nie aninaa,
ka dau me ku len di po'a ya'asa.

Tenj la kpikpinnib bane daa a kpi'emnam dunia
ni,
ka tenj la zaŋi li ba'ad bugub la n ma' buudi
wusa."

²⁴ Ka Wina'am nodi'esidib ne o nidib ne bane
ka ba daa kuu ba dunia ni wusa la da kpi Babilon
tenj nu'usin. Dinzug ka Wina'am sa'ami li la.

19

¹ Ne'enja nya'anj ka m wum nidib bedego
kukoya vuud arazana ni ka li ye,
"Zun'omi Wina'am.

Ka yolisim ne na'asi ne paŋ ane o din.

² O kad saria ne sida ne yelmenjir.

Ka kad po'agoondtita'ar one sa'am dunia ne o
tuumbe'ed la saria,

ka namis o, on ke ka o tumtumnib la kpi la zug."

³ Ka nidib la lem tans ya'as ye,
"Zun'omi Wina'am.
Ka bugum n dit tenjtita'ar si'a la nyos dut ne agol saja dine ka' benne."

⁴ Ka kpeenmnam pisi ne anaasi la ne bunvoeya anaasi la vabin n zun'e Wina'am one zin'i na'am gbaunj zug la n siak ye,
"Ami. Zun'omi Wina'am."

Pe'ebil la po'adiir la yela

⁵ Ka kukor yi na'am gbaunj la ni na ye,
"Yanam bane a Wina'am tumtumnib,
tadimnam ne kpi'emnam bane zot Wina'am la,
zun'om Wina'am."

⁶ Ka m lem wum kukor dine vuud wenne nidib bedego vuud ne ka wenne ku'om surugid ne paŋ si'em ne satansug titat'aar ne, ka li yel ye,
"Zun'omi Wina'am,
Zugsob Wina'am titat'aar la a na'ab la zug."

⁷ Keli ka ti maal sumalisim ka ti sunya malis,
ka ti na'as Wina'am.
Ka Pe'ebil la po'adiir la saja paaeya,
ka po'a la me ti'ebi ya.

⁸ Ka po'a la mor suer na ye fupielis line nyeen ka a nyain."

(Fupielis la ane Wina'am nidib popielim tuuma.)

⁹ Ka malek la yeli m ye, "Som ne'enja ye,
'Yelsum be ne bane ka ba buoli ba ye ba kenn
Pe'ebil la po'adiir di'ema ni la na.' " Ka lem ye,
"Bama a Wina'am pian'ad amenja."

¹⁰ Ka m vabin o tuon ye m na'as o. Amaa ka o yeli m ye, "Da niŋ alaa. Ka man ane fu tumtum tiraan ne fu ba'abiis bane mor Yesu Kiristo kaset sunj la. Zun'om Wina'am." Yesu kaset la ane line ka Wina'am Siig la nie pa'al.

One ban'ad wedpiel la yela

¹¹ Ka m nye ka arazana yo'og, ka wedpiel be anina, ka one ban'ad o la yu'uri buon Ÿelsida Sob. Ka o kat saria ka zabid zaba ne sida. ¹² O nini daa wenne bugum pielim ne, ka o pit na'am zugpibis bedego o zugin. Ka o mor yu'ur ka li sobi o ni ka so' zi'i lii, asee on gullim. ¹³ Ka o daa ye fuug line ka ba los ziimin. Ka yu'ur kane ka ba buon o la ane Wina'am Pian'ad. ¹⁴ Ka arazana zabzabidib ye fupielis line a nyain n ban'ad wedpielis dol o. ¹⁵ Ka su'uditij daa yi o noorin na. Ka o na zanji li zabi nyaŋ buudi wusa ka o so'e ba ne paŋ, wenne kunt dansaar ne. Wina'am titar ar la supeen la lu ba zut wenne ban yiti noodi nwiakid veen si'em la. ¹⁶ Ka yu'ur kane daa sob o fuugin ne o gberin la ane,

Na'anam Na'ab ne zugsobnam Zugsob.

¹⁷ Ka m nye malek ka o zi'e winigin, ka yel niis bane ian'ad agol ne kukotita'ar ye, "Kemi na la'as Wina'am di'ema titar arin la n di, ¹⁸ ka onb na'anam ningbina ne zabzabidib kpeenmnam la ne zabzabidib ne widi ne wedban'adib ne nidib wusa, bane a yamis ne bane ka'a yamise ne tadimnam ne kpi'emnam la wusa ningbina."

¹⁹ Ka m nye bunyua la ne dunia na'anam ne ba zabzabidib ka ba la'as ye ba zab ne one ban'ad wief la ne o zabzabidib. ²⁰ Ka ba gban'e bunyua la ne o ziri nodi'es one daa maan nyalima n ma'

bane mor bunyua la zanbina ne bane na'as o win la, ka nok bunyua la ne ziri nodi'es la ka ba nan voe n lobi ba bas mo'ar line pe'el ne bugum ne tan line nyelig n dit wuu bugum la ni. ²¹ Ka su'ug kane daa yi wedban'ad la noorin na la kuu o dataas bane kpelim la. Ka niis wusa dii ba ningbina n tig.

20

Yuma tusa la yela

¹ Ka m lem nye malek so' ka o yi arazana ni sigid na n mor bumbok zuluŋ la saafi ne baans line to'onj taaba ka kpi'em la o nu'ugin, ² ka gban'e dragon one a waaf line da be kudumin sa, ka a kikiris Na'ab ne Sutaana la, n loo o digil yuma tusa, ³ ka nok o lob bumbok zuluŋin la ka kpar ka nok si'el taasi li, ye o da nyaŋe ma' dunia dim buudi wusa n ti paae yuma tusa laa. Ka yuma tusa la nya'anj ba na idig o n ke ka o yi paalo saŋa bi'ela.

⁴ Ka m nye na'am gbana ka ba tis bane zin'i li zugin la paŋ ka ba na kat saria, ka lem nye nimbama siis, bane ka ba daa kuu ba, bam moon yelsida line ka Yesu pa'al ne Wina'am pian'ad la yela. Nimbama daa pu zun'od bunyua la ne o win laa, bee di'ed o zanbina ba gbe'edin bee nu'usinee, ka yu'un vu'ug na ka la'as ne Kiristo a na'anam yuma tusa la poogin. ⁵ Ka bane daa kpelim la pu vu'ug naa, asee yuma tusa la ti gaad. Yiiga kumvu'ugir nwa. ⁶ Bane paam yiiga kumvu'ugir la na nye yelsum ka me a su'um nyain. Ka ku'um line paas ayi la ku nyaŋe baa,

ka ba na a Wina'am ne Kiristo maalmaanib ka
ba la'as ne Kiristo di na'am yuma tusa.

Ban nyar Sutaana la yela

⁷ Ka yuma tusa la ya'a ti gaad, ba na bas Sutaana ⁸ ka o yi sarega ni n ma' dunia buudi wusa, bane be zin'is wusa dunia ni la, bane ka ba buoni ba ye Gog ne Magog la. Ka na la'ase ba wusa keñ zabirin ka ba zan'a la'as a bedego wuu titanbi'isug line dig mo'ar noorin ne. ⁹ Ka ba yi pe'el tengbaunjin n keñ gilig Wina'am nidibi la'ase be zin'isi'a ne teñ kane ka Wina'am noñ la. Ka bugum yi arazana ni kena dii ba. ¹⁰ Ka maleknam nok Sutaana one ma'ad dunia nidib la n lob o bas bugum mo'ar line pe'el ne bugum ne tan line nyelig n dit wuu bugum la ni, zin'ikan ka ba deñim lob bunyua ne ziri nodi'es la bas la. Ka anina ka ba na namis nintaj ne yu'unj, sanja line ka' benne.

Wina'am kad saria la yela

¹¹ Ka m lem nye na'am gbaunj piel tita'ar ka so' zin'i li zug. Ka tengbaunj ne sangbaunj zo melim o tuon, ka so' ku lem nyee ba ya'asa. ¹² Ka m nye bane kpi la, bane daa a tadinam ne kpi'emnam, ka ba zi'e na'am gbaunj la tuon. Ka so' lakidi gbana, ka me lem lak gbaunj si'a line a gbaunj kane ka ba sob bane mor nyovurpaal yuda n niñ la. Ka Wina'am kad bane kpi la saria ka li dolne ban daa niñid si'em ka li sob gbana la ni la. ¹³ Ka ateuk bas bane daa kpi li puugin la. Ka Ku'um ne Kpi'im Teñ la me bas nimbane daa kpi n bee ba ni la. Ka Wina'am kadi ba zan'a saria ka li dolne ban da niñid si'em la. ¹⁴ Ka maleknam

nok Ku'um ne Kpi'im Teŋ la n lobi bas mo'ar line pe'el ne bugum la ni. Ka bugum mo'ar kaŋa ane ku'um ayi daan la. ¹⁵ Ka so' yu'ur ya'a daa pu sob nyovurpaal dim gbaunjin laa, ba na lobi ba bas bugum mo'ar la ni.

21

Saŋgbauŋ ne teŋgbauŋ paal la yela

¹ Ka m nye saŋgbauŋ ne teŋgbauŋ ne ateuk gaad ka lem kae'. ² Ka m nye Jerusalem Teŋ Paal line a su'um nyain, ka li yi arazana, Wina'am sa'an n sigid na wenne po'a paale ye fuvenda n ti'eb ye o kul o sid ne. ³ Ka m wum ka kukor tans yi na'am gbaunŋ la zug na n yel ye, "Wina'am yir yu'un be dunia nidib sa'an. Ka o be ne ba, ka ba na aa o nidib. Ka Wina'am menj na bee ba ni ka aa ba Wina'am, ⁴ ka na eenns ba ninto'om wusa. Yelkuda la wusa gaadeya, ka kum ne susa'aŋ ne kaasug ne toog ku lem be ya'asa."

⁵ Ka one zin'i na'am gbaunŋ zug la yel ye, "M maan si'el wusa ne bunpaala." Ka yeli m ye, "Som ne'eŋa n digil bozugo pian'ad la ane sida ka a yelmeŋir."

⁶ Ka yel man ye, "Li naaeya. Mane a Alfa ne Omega, ka a si'el wusa pin'ilug ne li naa la. Ka ku'onuud ya'a kuud so', man na tis o nyovur ku'obulum zaalim ka o nu. ⁷ Ka one nyaŋ yelbe'ed wusa la na di'e lina wusa. Ka man na aa o Wina'am ka on me na aa m biig. ⁸ Amaa dabiem dim la ne bane ka' yadda, ne nimbe'ednam la ne ninkuudib la ne bane tum dian'ad tuuma la ne bane dit tima la ne

ba'amaanib la ne ziri dim la wusa zin'ig ane bugum mo'ar line pe'el ne bugum ne tan line nyelig n dit wuu bugum la ni. Lina a ku'um line pa'as ayi la."

Jerusalem Teŋ Paal la yela

⁹ Ka maleknam ayopoi la ni yinni bane daa mor laas ayopoi, ka li pe'el ne yeltood ayopoi line kpelim nya'aŋ la yeli man ye, "Kem na, ka m pa'ali fu Po'a Paal la, one a Pe'ebil la po'a."

¹⁰ Ka Wina'am Siig Suŋ more m. Ka malek la noki m du zuetita'ar zugin, ka pa'ali m Jerusalem teŋ line a su'um nyain la, ka li yi Wina'am sa'an arazana ni n sigid na. ¹¹ Ka Wina'am na'am la paŋ nyeene li ni. Ka teŋ la me nyeen wuu kugvenliŋ line ka ba buon yaspa ka li nyeen wuu gotiŋ ne. ¹² Teŋ la daa mor zaŋguom titada ka ba zug wa'am ne za'anoya ne kolis piinayi. Ka maleknam piinayi gur za'anoya la. Ka Israel dim buudi piinayi la yuda daa sob kolis la zugin. ¹³ Ka za'anoya atan' daa be zaŋguom anaasi la yinni, yinni, ni. Ka atan' be ya nya'aŋ baba. Ka atan' be ya datiuŋ baba. Ka atan' be ya dagobug baba. Ka atan' me be ya tuon baba. ¹⁴ Ka ba daa eenb teŋ la zaŋguoma la ne kuga piinayi. Ka Tumtumnib piinayi la yuda daa sob kuga la zugin.

¹⁵ Ka malek kane daa pian' tisi m la daa mor salima daug line ka ba more makid la ye o mak teŋ la ne li kolis ne li zaŋguoma la. ¹⁶ Ka teŋ la daa ane teŋ mauk. Ka li wa'alim ne li yalun la zem ne taaba. Ka malek la mak teŋ la ne daug line ka ba more makid la. Ka li yalun ane maila tusir yinni ne kobus anu. Ka li wa'alim

ne li yalun̄ ne li wa'alim line zi'e la wusa zem taaba. ¹⁷ Ka malek la me mak zaŋguoma la. Ka li wa'alim la daa ane ninsaal kantiig kobuga ne piisnaasi ne anaasi. Malek kantiig me ane ala. ¹⁸ Ka zaŋguoma la daa me' ne kugvenliŋ line yu'uri buon yaspa. Ka teŋ la menj daa a salima amenja line nyeen wuu gotiŋ ne. ¹⁹ Ka kugvenla buudi wusa n daa be teŋ la eenbir kuga la ni n ke ka ba venl bedego. Ka yiiga eenbir kuga la daa ane yaspa. Ka ayi daan la a safir. Ka atan' daan la a agat. Ka anaasi daan la a emeral. ²⁰ Ka anu daan la a onik. Ka ayuobu daan la a kanelian. Ka ayopoi daan la a kirisolat. Ka anii daan la a beril. Ka awai daan la a topas. Ka piiga daan la a kirisopas. Ka piinayinni daan la a yasin. Ka piinayi daan la a ametis. ²¹ Ka kulis piinayi la daa ane kugvenla line yu'uri buon peel la piinayi. Ka ba maal kulis la yinni yinni ne peel yinni. Ka teŋ la sueya la daa ane salima amenja n nyeen wuu gotiŋ ne.

²² Ka m daa pu nye Wina'am pu'usum yir teŋ la nii, bozugo Žugsob Wina'am paŋ tita'ar daan la ne Pe'ebil la aa anina pu'usum yir. ²³ Ka Wina'am na'am paŋ ne Pe'ebil la daa nyeen li ni, ka ket ka li a nyain. Ka linzug ka teŋ la daa pu bood winig ne nwadig ye ba nyeen li nii. ²⁴ Ka dunia so'olim buudi wusa me na goond neesim la ni. Ka dunia na'anam na more ba kpan'am keŋ teŋ la ni. ²⁵ Ka teŋ la za'anoya maligim pu yood nintaŋa, bozugo yu'uŋ ku be anināa. ²⁶ Ka ba na mor dunia na'am ne kpan'am n kenn teŋ la ni na. ²⁷ Ka line ka'a titu'aa wusa ne one tum nyan tuuma ne ziri dim la ku kpen' teŋin laa.

Nimbane yuda sob Pe'ebil la nyovurpaal dim la gbaunj la ni ma'aa na kpen' tenj la poogin.

22

¹ Ka malek la lem pa'ali m mo'ar line ku'om tisid nyovur la, ka li ian'ad wuu gotinj ne ka yitne Wina'am ne Pe'ebil la na'am gbaunj la ni, ² ka be tenj la suer tita'ar la soogin. Ka tiig line tisid nyovur la zi'e mo'ar la gbeed ayi la ni, ka ba wen wela noor piinayi yuum poogin, ka wen noor yinni nwadig poogin. Ka tiig la vaand tisid dunia so'olim wusa laafe. ³ Ka Wina'am nopoor la ku lem be ya'asa. Bozugo Wina'am ne Pe'ebil la na'am gbaunj na be li ni. Ka o tumtumnib na zun'e o, ⁴ ka nye o nindaa. Ka o yu'ur na sob ba gbe'edin. ⁵ Ka yu'uŋ ku lem bee. Ka Zugsob Wina'am na ke ka li a nyain, ka ba ku lem bood fitla ne nintaŋ ani. Ka ba na di na'am saŋa line ka' benne.

Yesu na kena la yela

⁶ Ka malek la yeli m ye, "Yelbama ane asida. Ka Zugsob Wina'am one tisid o nodi'esidib o Siig Sunj la, tum o malek ye o kena pa'al o tumtumnib yel ban ku yuuge, ka ninj la."

⁷ Yesu yel ye, "Li ku yuuge, ka m na kena. Yelsum be ne one siak gbaunj kaŋa nodi'esug la yet si'el la."

⁸ Man Joon n wum ka nye yelbama wusa. Ka man daa wum ka nye li naae la ka vabin malek one pa'ali m yelbama la tuon ye m zun'e o. ⁹ Ka o yeli m ye, "Da ninj alaa. Ka man me ane fu tumtum tiraan la'am ne fu ba'abiis bane a

nodi'esidib ne nimbane siak bun line be gbauŋ
kaŋa ni la. Zun'om Wina'am."

¹⁰ Ka o yel man ye, "Da su'a gbauŋ kaŋa
nodi'esug la yet si'el laa, bozugo saŋa la li'eliya,
ka yelbama wusa na niŋ. ¹¹ Kel ka one a
tuumbe'ed daan kpelim aa ala. Ka one tum
dian'ad tuuma kpelim niŋim ala. Ka one a popiel
on kpelim tum line a su'um. Ka one suunre a
nyain on kpelim aa ala."

¹² Ka Yesu yel ye, "Kelisimi. Li ku yuuge, ka m
na kena. Yood la be m sa'an. M na tis so' wusa o
tuuma yoode a si'em. ¹³ Mane a Alfa ne Omega,
ka a yiiga daan ne nya'anj daan ka a bun wusa
pin'ilug ne li naar."

¹⁴ Yelsum be ne bane pie ba fuud nyain la.
Dinzugo ba na mor suer na di nyovur tiig la wela,
ka na kpen' za'anoorin n keŋ teŋ la ni. ¹⁵ Ka
nimbe'ednam ne bane dit tima la ne bane tum
dian'ad tuuma la ne ninkuudib la ne ba'amaanib
la ne nimbane wusa n noŋ ye ba ma'a ziri la ku
kpen' teŋ la poegin ne, ka na bene teŋ la yiŋ.

¹⁶ "Man Yesu tumi m malek ye o yel uf yelbama
ka fu tu'as tis Wina'am nidib la. Mane a na'ab
David yaar ne beegin nwaddar line nyeen."

¹⁷ Wina'am Siig Suŋ ne Pe'ebil Po'apaal la yel
ye, "Kem na."

Ka one wumi li la me yelim ye, "Kem na."
Ka one wusa ka ku'onuud more o la, kel ka o
kena, ka one me bood la, kel ka o di'e piini line
a nyovur ku'om la zaalim.

Li naar nwa

¹⁸ Man Joon sa'al so' mekama wum gbauŋ kaŋa
nodi'esug yet si'el la ne nimmua. So' ya'a yel

si'el n paas gbaunj kaŋa yet si'el la, Wina'am na maligim paas on sob yeltood line sob gbaunj kaŋa ni la. ¹⁹ Ka so' ya'a yiis si'el gbaunj kaŋa nodi'esug yet si'em la ni, Wina'am na moŋ on sob o pudugir line be nyovur tiig la ni, la'am ne Teŋ Sunj la kpen'eb. Tiig ne teŋ kane yela n sob gbaunj kaŋa ni la.

²⁰ One yet ye yelbama ane sida la yel ye, "Sida li ku yuuge, ka m na kena."

Li a su'um. Ti Zugsob Yesu kem na.

²¹ Ti Zugsob Yesu yelsum na be ne ya wusa.
Ami.

Wina'am Gbaunj (Ghana)

The New Testament the Kusaal language (Ghana)

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kusaal)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

c688c8bf-38ac-5c00-90bd-6e4eaa165a20